

Обстеження об'єктів на предмет доступності: нормативно-правові засади та кращі практики

Володимир Висоцький

експерт-консультант з питань доступності
побудованого середовища, член Міжнародної асоціації фахівців з
доступності, співзасновник студії універсального дизайну ORFO,
Київ

Підтримка громадянського
суспільства в Україні

Підтримка громадянського суспільства в Україні

Навчання відбувається за підтримки громадської спілки «Ліга Сильних» у межах проєкту «Центр експертизи у сфері прав людей з інвалідністю» завдяки отриманому гранту від Програми «Підтримка організацій громадянського суспільства (ОГС)» в Україні у межах фінансової підтримки Міністерства закордонних справ і справ Співдружності націй та розвитку Великої Британії. Програма реалізується Crown Agents у партнерстві з International Alert і у співпраці з Crown Agents in Ukraine.

Нормативно-правові засади

Підтримка громадянського
суспільства в Україні

1.Постанова Кабінету Міністрів України від 26 травня 2021 р. № 537 “Про затвердження Порядку проведення моніторингу та оцінки ступеня безбар’єрності об’єктів фізичного оточення і послуг для осіб з інвалідністю”

2. Наказ Міністерства розвитку громад та територій України від 31 серпня 2021 року № 217 “Про затвердження Методичних рекомендацій щодо проведення моніторингу та оцінки ступеня безбар’єрності об’єктів фізичного оточення і послуг для осіб з інвалідністю”

Обстеження та оцінку ступеня безбар'єрності об'єктів фізичного оточення і послуг здійснюють:

- **регіональні органи з питань містобудування та архітектури** – структурні підрозділи з питань містобудування та архітектури обласних, Київської та Севастопольської міських держадміністрацій;
- **місцеві органи з питань містобудування та архітектури** – структурні підрозділи з питань містобудування та архітектури райдержадміністрацій, виконавчих органів, виконавчих органів сільських, селищних, міських, районних в місті (у разі їх утворення) рад, територіальних громад;
- **управителі об'єктів** – власники (балансоутримувачі), орендарі або інші управителі об'єктів, що несуть відповідальність за їх експлуатацію.

- 1** Мінрегіон щороку до 1 червня визначає типи об'єктів, що підлягають оцінці та оприлюднює зазначену інформацію на своєму офіційному веб-сайті.
- 2** У тижневий строк після оприлюднення Мінрегіоном інформації про типи об'єктів, що підлягають оцінці, регіональними та місцевими органами з питань містобудування та архітектури вказана інформація доводиться до відома управителів об'єктів.
- 3** Місцевими органами з питань містобудування та архітектури складаються переліки об'єктів, що підлягають оцінці у поточному році.
- 4** Управителями об'єктів, які були внесені до переліку об'єктів, що підлягають обстеженню та оцінці, щороку у період з 1 червня до 31 серпня проводиться обстеження та оцінка зазначених об'єктів, що рекомендується здійснювати у послідовності, встановленій у Додатку 1 до Порядку.

5

Щороку до 15 вересня управителі об'єктів, які були внесені до переліку об'єктів, що підлягають обстеженню та оцінці, **подають** відповідному місцевому органу з питань містобудування та архітектури **інформацію** щодо проведення обстеження об'єктів та оцінку їх безбар'єрності за формою згідно з **Додатком 1** до Порядку.

6

Щороку до 30 вересня місцеві органи з питань містобудування та архітектури забезпечують **збір інформації**, поданої управителями об'єктів, **узагальнюють** її, **оприлюднюють** на своєму офіційному сайті та **подають** відповідному регіональному органу з питань містобудування та архітектури за формою згідно з **Додатком 2** до Порядку.

Підтримка громадянського
суспільства в Україні

7

Щороку до 31 жовтня регіональні органи з питань містобудування і архітектури забезпечують збір інформації, поданої місцевими органами з питань містобудування та архітектури, узагальнюють її, оприлюднюють на своєму офіційному сайті та подають її Мінрегіону за формою згідно з **Додатком 3** до Порядку.

8

Мінрегіон за результатами розгляду інформації від регіональних органів з питань містобудування і архітектури **формує рейтинг** обласних, Київської та Севастопольської міських держадміністрацій за ступенем безбар'єрності об'єктів фізичного оточення і послуг за формою згідно з **Додатком 4** до Порядку, який **оприлюднюється** на офіційному сайті Мінрегіону у розділі «Безбар'єрність».

9

Обласними, Київською та Севастопольською міськими держадміністраціями протягом трьох місяців після оприлюднення рейтингу Мінрегіоном **надаються пропозиції місцевим органам** з питань містобудування та архітектури щодо покращення стану безбар'єрності об'єктів фізичного оточення і послуг.

Підтримка громадянського суспільства в Україні

Обстеження та оцінка ступеня безбар'єрності об'єктів фізичного оточення і послуг для осіб з інвалідністю та інших МГН **забезпечується управителями об'єктів** за типами об'єктів, **визначеними Мінрегіоном** на поточний рік, та **які були включені до відповідних переліків** місцевими органами з питань містобудування і архітектури.

Для проведення обстеження та оцінки управителем об'єкта визначається **відповідальна особа**.

До участі в оцінці ступеня безбар'єрності об'єктів фізичного оточення і послуг управителі об'єктів **можуть залучати представників громадських об'єднань осіб з інвалідністю**.

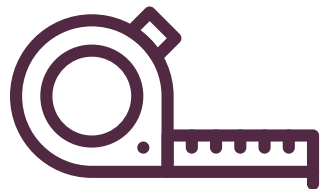

Підтримка громадянського
суспільства в Україні

Проведення обстеження та оцінки ступеня безбар'єрності об'єкта здійснюється шляхом:

встановлення відповідності Критеріям, наведеним у Додатку 1 - стан шляхів руху до будівлі, прилеглої до неї території, вхідної групи, архітектурно-планувальних характеристик приміщень, шляхів руху та вертикальних комунікацій всередині будівлі, приміщень, до яких дозволено доступ відвідувачів, туалетів загального користування, шляхів евакуації, у тому числі геометричних параметрів відповідного обладнання;

ретельного огляду, проведення необхідних обмірів та занесення інформації про елементи у таблицю Додатку 1 до Порядку у форматі «так» або «ні»;

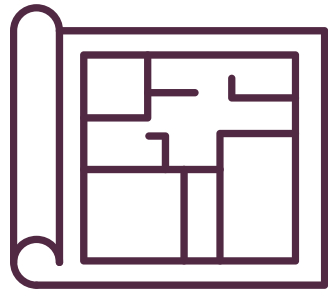

приділення окремої уваги елементам та/або предметам, що перешкоджають вільному руху, наявним пошкодженням / дефектам, що можуть спричинити небезпеку або певні незручності для відвідувачів.

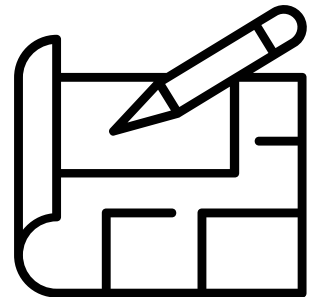

Підтримка громадянського
суспільства в Україні

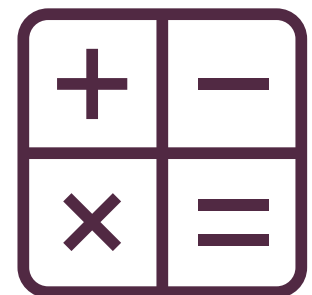
Для забезпечення зручності при проведенні обстеження рекомендується:

роздрукувати поверхові плани будівлі і приміщень або схематичне їх відображення та таблицю Додатку 1 до Порядку для подальшого його заповнення;

обстеження та обміри проводити послідовно згідно Додатку 1 до Порядку, відображаючи отримані значення на плані або схемі;

здійснювати розрахунки, необхідні для визначення відповідності параметрів простору або його елементів вимогам зручності та безпеки при користуванні МГН - наприклад, щодо куту нахилу пандуса.

Підтримка громадянського
суспільства в Україні

За результатами обстеження заповнюється позиція «Підсумки» шляхом обрання одного варіанта серед трьох:

об'єкт є безбар'єрним – об'єкти, на яких людина, яка користується кріслом колісним або є незрячою, може самостійно зайти на об'єкт та вільно в ньому пересуватися та скористатися евакуаційним виходом;

об'єкт має часткову безбар'єрність – об'єкти, на яких людина, яка користується кріслом колісним або є незрячою, може самостійно зайти на об'єкт та вільно в ньому пересуватися;

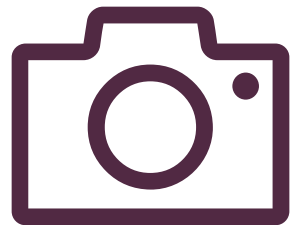
об'єкт є бар'єрним – всі інші об'єкти, крім тих, що належать до першого та другого рівня (безбар'єрні або частково безбар'єрні).

Форма, заповнена управителем об'єкта в повному обсязі згідно з Додатком 1 до Порядку, **надається відповідному місцевому органу з питань містобудування та архітектури.**

Підтримка громадянського
суспільства в Україні

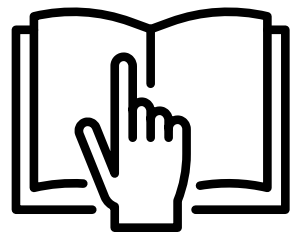
Наявний порядок обстеження має суттєві недоліки, які можуть бути виправлені шляхом удосконалення процесу здійснення обстеження на практиці:

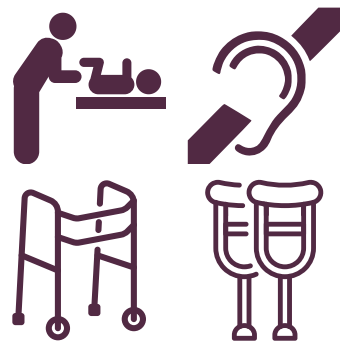
здійснювати фотофіксацію усіх елементів прилеглої території, будівлі та простору всередині - згідно наведених у Додатку 1 “Критеріїв безбар’єрності об’єктів фізичного оточення і послуг для осіб з інвалідністю”;

заносити усі значення вимірів у графу “Примітки”, передбачену у формулярі Додатку 1;

перевіряти отримані в ході обстеження значення вимірів та зафіксовані на фото елементи на відповідність чинним вимогам ДБН В.2.2-40:2018 "Інклюзивність будівель і споруд. Основні положення";

звертати увагу на доступність, зручність та функціональність елементів простору та послуг **для людей з порушенням слуху, людей з маленькими дітьми, людей старшого віку, інших МГН, що прямо не згадуються в Порядку.**

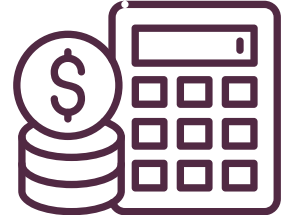
Підтримка громадянського
суспільства в Україні

Мета обстеження - не лише **оцінити поточний стан доступності** об'єктів фізичного оточення і послуг для осіб з інвалідністю та інших МГН, але також **зібрати актуальні дані** для розвитку раціональної, економічно обґрунтованої та доцільної місцевої політики у сфері безбар'єрності.

Результати обстежень є джерелом цінної інформації для:

формування місцевих програм і планів щодо підвищення доступності у громаді

визначення необхідних матеріальних та фінансових ресурсів для підвищення доступності у громаді

долучення НУО та ширшої громадськості до взаємодії та партнерств (громадські обговорення, спільні проєкти, громадський моніторинг)

залучення додаткового (позабюджетного) фінансування для впровадження безбар'єрних змін

Підтримка громадянського суспільства в Україні

Приклад з практики

Підтримка громадянського
суспільства в Україні

Додаток 1

уздовж обох боків усіх сходів і пандусів встановлено огорожу з поручнями, поручні пандусів розташовані на висоті 0,7 і 0,9 метра

дверні отвори без порогів і перепадів висот, ширина дверних отворів становить не менш як 0,9 метра

Вимоги ДБН

ДБН В.2.2-40:2018 Інклюзивність будівель і споруд. Основні положення

5.2.3 Сходи повинні мати з обох боків поручні на висоті 0,7 м і 0,9 м, а в дошкільних закладах, парках, на дитячих майданчиках – додатково на висоті 0,5 м.

ДБН В.2.2-10:2022 Заклади охорони здоров'я. Основні положення

6.2.8 Ширина просвіту дверей в палатах стаціонарних відділень, палатах ізоляції пацієнтів, тамбурах і шлюзах, пологових, процедурних, перев'язувальних має бути не менше ніж **1,4 м**.

6.2.9 Особливі вимоги до ширини просвіту дверей встановлюють до таких приміщень: баріатричні палати – мінімум **1,6 м**; палати інтенсивної терапії і операційні – **1,7 м**; санітарно-гігієнічні приміщення із зоною для душу при палатах для пацієнтів – **1,1 м**; анестезіологічні кімнати – **1,5 м**; лабораторні приміщення – **0,9 м**; процедурні рентгенодіагностичних кабінетів, кабінети променевої терапії і радіоізотопної діагностики, шляхи евакуації пацієнтів – **1,2 м**.
Ширина однієї ступки двостулкових дверей в просвіті має бути не менше ніж **0,9 м**.

Підтримка громадянського суспільства в Україні

АНАЛІЗ АУДИТУ ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО УСУНЕННЯ БАР'ЄРІВ ВИЯВЛЕНИХ ПІД ЧАС ОБСТЕЖЕННЯ

Локація	Фотофіксація	Опис бар'єру	Рекомендація	Коментар
Прилегла територія				
Шлях руху від зупинки громадського транспорту та парковки		На шляху до входу на територію лікарні встановлено ненормативні засоби перешкоджання руху автотранспорту (бетонні напівсфери), що становлять загрозу травмування для МГН, зокрема - осіб з порушенням зору	Прибрати бетонні напівсфери з тротуару	Обов'язково, згідно з ДБН з В.2.2-40:2018 (п. 5.1.10)

Вхід на територію закладу

Ширина проходу у воротах - 1000 мм

Інформаційна табличка з назвою закладу - відсутня

Мапа території - відсутня

Навігаційні покажчики - відсутні

Облаштувати вивіску (стенд), мапу території (стенд), навігаційні покажчики для орієнтування.

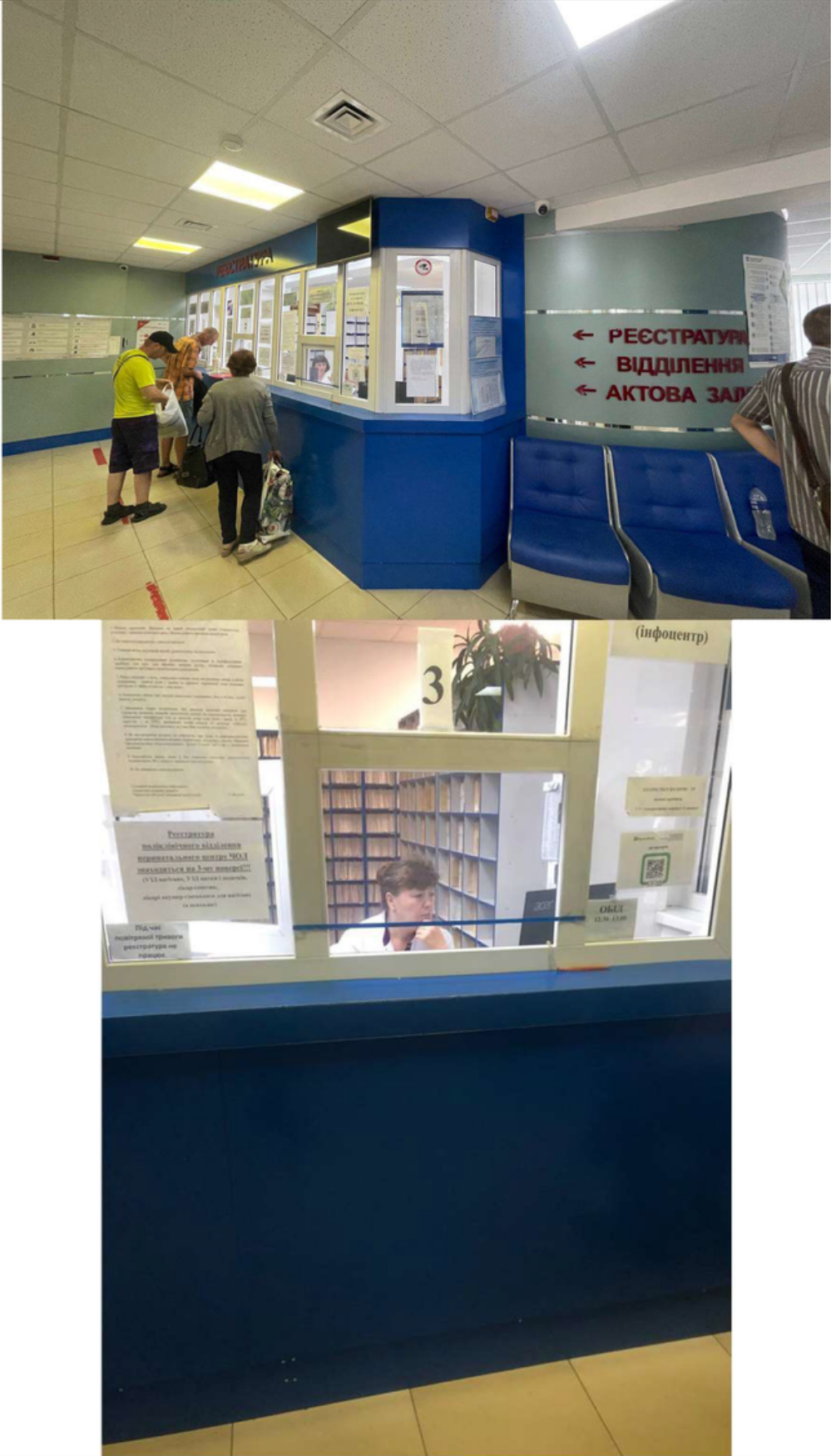
Обов'язково , згідно з ДБН з В.2.2-40:2018 (п. 8.2, 8.4)

					
Пішохідні шляхи		Тактильні смуги - відсутні. Навігаційні покажчики - відсутні. Мапа території - відсутня.	Облаштувати тактильні смуги та візуальні елементи доступності.	Обов'язково , згідно з ДБН з В.2.2-40:2018 (п. 8.2, 8.4)	

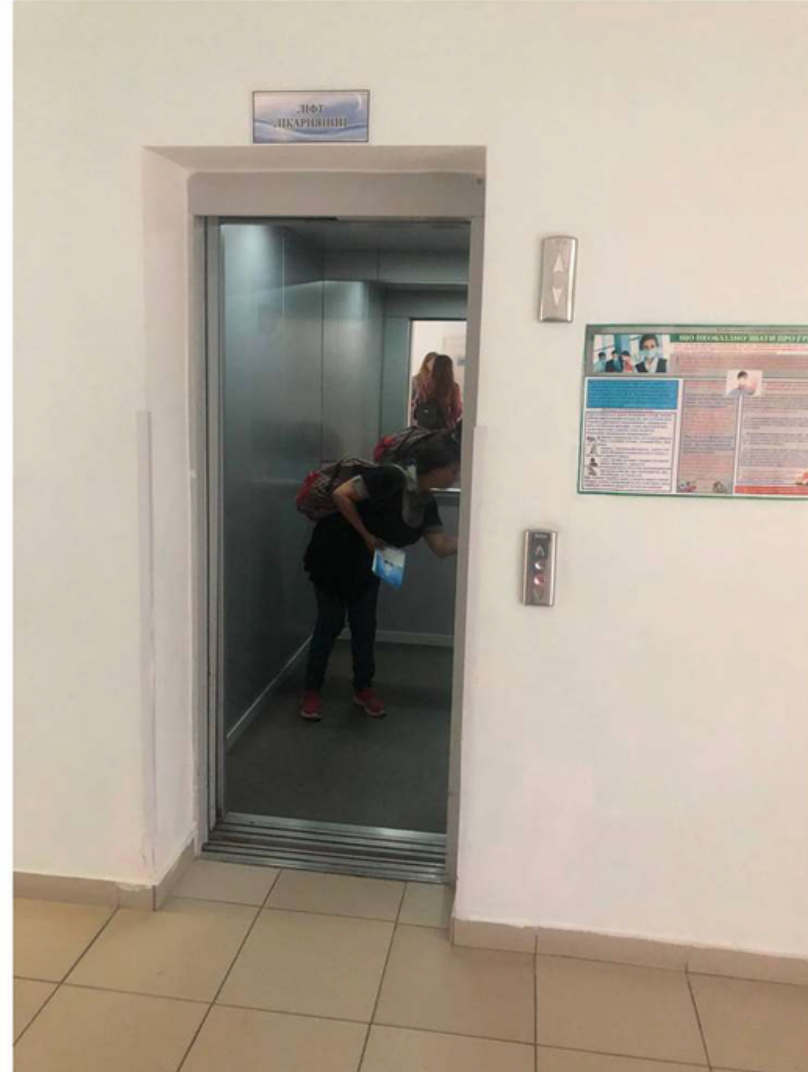
					
Зона відпочинку (місця для сидіння)					
		Місця для відпочинку відповідають вимогам Обов'язково, згідно з ДБН з В.2.2-40:2018.	Розглянути можливість облаштування місць відпочинку з навісом.	-	

					
Вхід до адміністративної будівлі					
Вхідна група		Ширина дверей - 740 мм. Глибина тамбуру нормативна. Висота кнопки виклику персоналу на висоті 850 мм.	Привести у відповідність до нормативних вимог.	Обов'язково, згідно з ДБН В.2.2-40:2018 (п. 5.1)	

Пандус		Довжина пандусу - 9200 мм. Ширина - 1250 мм. Ухил - 4,6°. Поручні встановлено лише з одного боку. Наявне заокруглення на початку поручнів, у кінці - відсутнє. Висота поручнів - 1000 мм та 1300 мм. Навіс - відсутній. Попереджувальні тактильні смуги відсутні. Пандус не відповідає вимогам ДБН В.2.2-40:2018	Привести у відповідність до нормативних вимог.	Обов'язково , згідно з ДБН В.2.2-40:2018 (п. 5.3)
Сходи		Висота сходинок - 150 мм, глибина - 420 мм. Висота поручнів - 800 мм. Маркування - відсутнє. Попереджувальні тактильні смуги та	Привести у відповідність до нормативних вимог.	Обов'язково , згідно з ДБН В.2.2-40:2018 (п. 5.2, 8.2, 8.4)

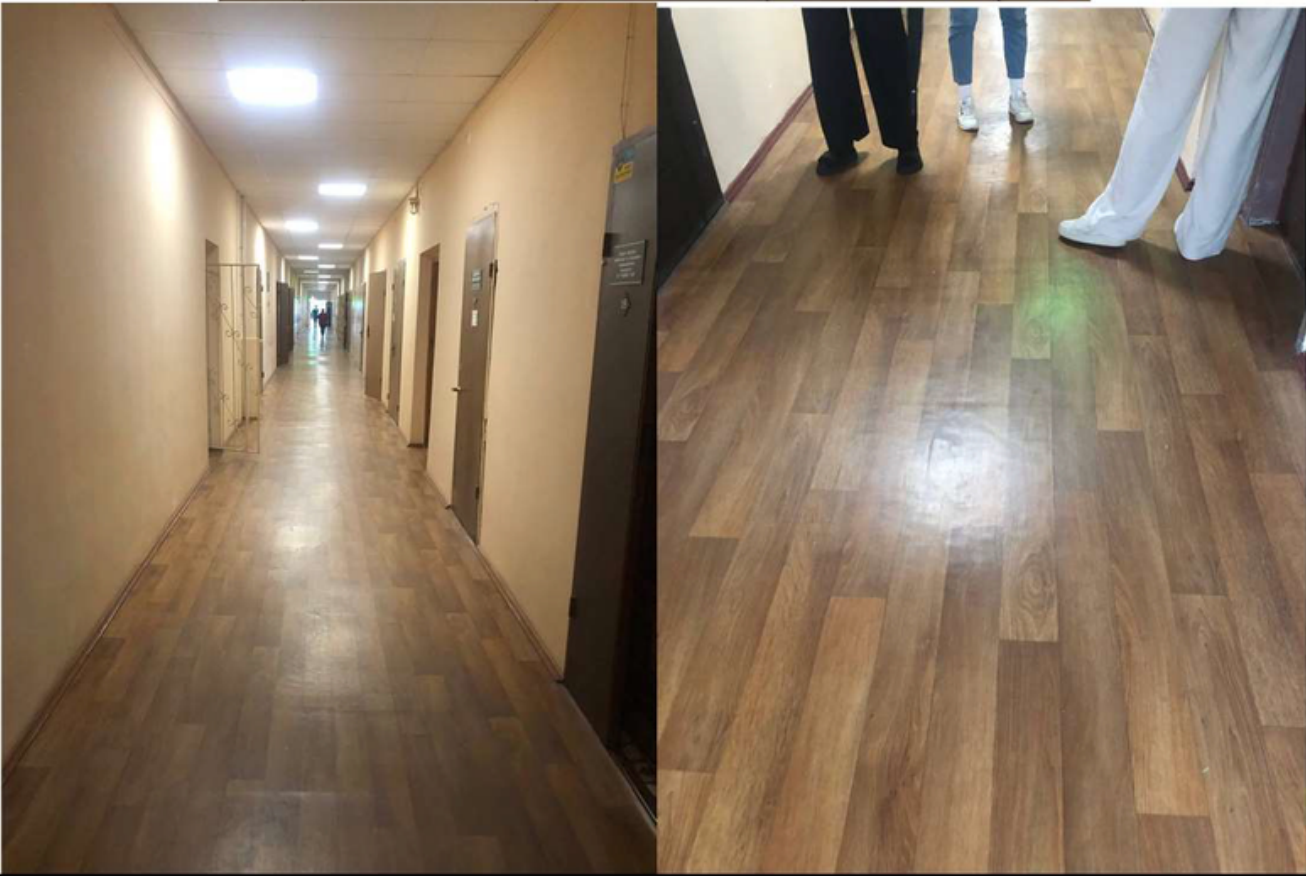
		нормативна табличка - відсутні.		
Реєстратура				
		Стійка реєстратури (висота - 1150 мм) - повністю недоступна для МГН, особливо для користувачів крісел колісних. Наявні місця для відпочинку із глибиною сидіння 450 мм, висотою 450 мм (спинка висотою 930 мм).	Привести у відповідність до нормативних вимог - забезпечити понижену секцію (в першу чергу -для користувачів крісел колісних)	Обов'язково , згідно з ДБН В.2.2-40:2018 (п. 7.2.2)

Ліфти

Наявний екран, що показує на якому поверсі ліфт, достатній простір навколо ліфту.
Ширина кабіни - 1400 мм, глибина - 2100 мм.
Поручні на висоті 930 мм.
Ширина входу у кабіну - 800 мм.
Висота панелі управління (до нижньої та до верхньої її точки від підлоги) - 850 мм та 1150 мм.
Відсутнє дублювання номерів поверху на кнопках шрифтом Брайля.
Наявна озвучка поверху.

**Двері у
приймально
му блоці та
коридор до
переходу
між
корпусами**

Двері - глухі, оглядова панель - відсутня. Ширина - 1130 мм.

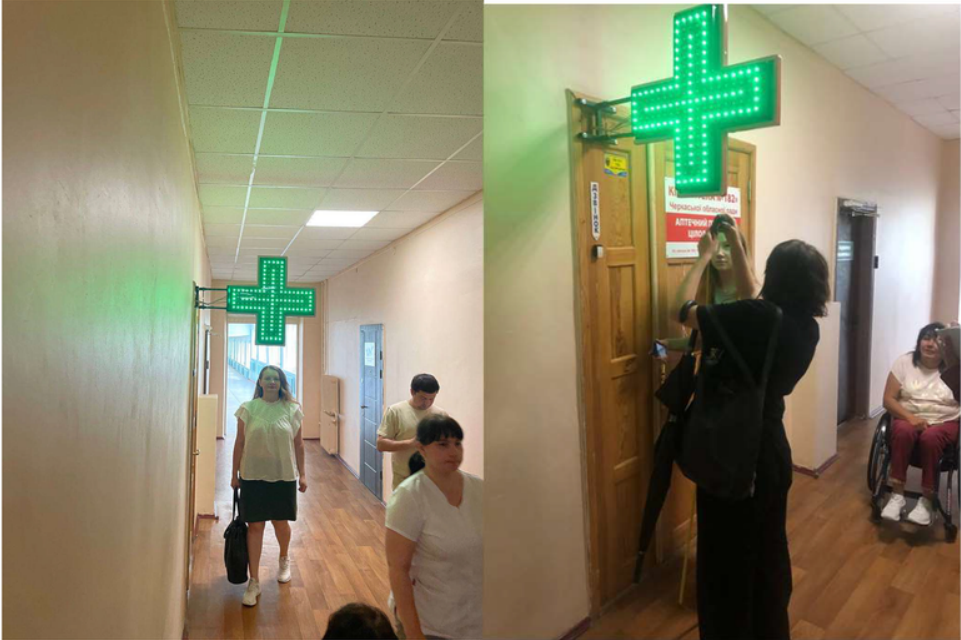
Коридор - навігаційні покажчики та тактильні смуги відсутні.

Поручні - відсутні.

Облаштувати засоби безпеки, орієнтування, отримання інформації при користуванні середовищем відповідно до нормативних вимог. Розглянути можливість заміни дверей - на двері з прозорою оглядовою панеллю.

Обов'язково , згідно з ДБН В.2.2-40:2018 (п. 8.1-8.5, Додаток В (довідковий)

Рекомендовано, згідно з ДБН В.2.2-40:2018 (п. 6.1.3)

Виступаючі конструкції		Вивіска аптеки у коридорі - на висоті 1870 мм (ризик травмування)	Демонтувати або замінити вивіску.	Обов'язково , згідно з ДБН В.2.2-40:2018 (п. 5.5.2)
Перехід між корпусами		Навігаційні покажчики та тактильні смуги відсутні. Поручні - відсутні. Ширина коридору у трьох різних точках обмірів - 2000 мм, 3500 мм 2500 мм. Ухил становить 3°, 6°, 3° з однієї сторони переходу, та з іншої - 3°, 4°, 10° (спочатку людина, що пересувається переходом, спускається вниз, потім - піднімається нагору); нахил біля сходів - 3°, 5°, 4°. Ширина дверей при вході у перехід - 2060 мм, при виході (біля аптеки) - 1400 мм.	Облаштувати тактильні смуги та візуальні елементи доступності. Усунути небезпечні виступаючі від стіни об'єкти.	Обов'язково , згідно з ДБН з В.2.2-40:2018 (п. 8.2, 8.4)

Наявна перешкода на шляху руху у вигляді виступу конструкцій зі стіни на 290 мм на висоті 1400 мм. Також зі стіни виступає труба (у вигляді штиря) на висоті 450 мм, що виступає на 280 мм і є ризиком травмування.

Перехід між корпусами має довжину понад 100 м та нахил, що суттєво ускладнює пересування для МГН.

					
Переходи між відділеннями та коридори		Ширина проходу - 1450 мм. Ухил підлоги в районі поріжку - 5°, 3°, 7°.	Усунути поріжки та нерівності покриття підлоги.		

Дякую за увагу!

Підтримка громадянського
суспільства в Україні